

GOSPODARSKI LIST

List izhaja enkrat na mesec —
Stane za celo leto 12 lir, za pol
leta 6 l., posamezna številka 1 liro.

Leto VI. Štev. 8
Avгust 1927

:: Upravištvo in uredništvo ::
V GORICI CORSO VERDI ŠT. 37
:: Rokopisi se ne vračajo ::

VSEBINA.

XXI redni občni zbor Zadružne zveze v Gorici.

Živinoreja in živinozdravništvo: Ujed ali kolika (dr. Ravnik). Driska.

Mlekarstvo: Podedovanje mlečnosti (A. Pevc). Plačevanje mleka po maščobi z razpredelnico.

Vinogradništvo in kletarstvo: Ali je pri nas še trtna uš? (dr. Vallig).

Sadjarstvo: Kuga na češnjah (P. Valig). Praktične vaje v obrezovanju breskev (s slikami). Sadna razstava v Massalombardi.

Poljedelstvo in vrtnarstvo: Nemški krompir (inž. Pegan).

Splošno gospodarstvo: Gospodarski pregled v juliju.

Zadružništvo: Poročilo predsednika o delovanju načelstva v letu 1926. in 1927.

Čebelarstvo: Čebelarjenje v A.Ž. panju (Fr. Donat Jug).

Vprašanja in odgovori: št. 46: Ali lahko naredim iz češpelj vino? št. 47: Kje je kaka dobra italijanska kmetijska šola? št. 48: Zakaj mi usihajo češnje v vinogradu? št. 49: Kako popravim skisan sod? št. 50: Ali se spleča gnojenje z elektriko in kako se uporablja?

Gospodarski drobiž in razno: Zakonodaja v mlekarstvu. Davek na kože. Znižana skočnina. Produkcija sintetičnega dušika v Nemčiji. Tečaj za cepljenje. Stanje domačih živali v Franciji. Semenska pšenica. Jugoslovanski semenski krompir.

Listnica uredništva. — Smrekar. Prejeli smo Vaš članek, toda morali smo ga radi pomanjkanja prostora zaenkrat odložiti. Pride na vrsto pozneje. — Kot vsak mesec smo dobili tudi v juliju zopet dve vprašanji glede razdalje sadnega drevja od mejnika. Ker smo na vsa podobna vprašanja že ponovno odgovorili v prejšnjih letnikih gospodarskega lista in tudi v letošnjem, prosimo naj si jih prizadeti poiščejo, da ne bomo po nepotrebnem venomer odgovarjali na ena in ista vprašanja.

Mlekarni! Zadružna zveza je prodala prvo pošiljatev Höybergovih aparatov, razen enega, ki je še na razpolago. Kdor bi še želel imeti Höybergov aparat za natančno določanje maščobe v mleku, naj se priglasi. Ko bo število naročnikov dovolj veliko, jih bo Zveza naročila ponovno.

Žlindro

po starih, ugodnih cenah ima še vedno na razpolago

Zadružna zveza v Gorici.

Prijave sprejema pod temi pogoji še do konca avgusta.

Cena oglasom:

Stran	1 štev.	6 štev.	celo leto
1	100 L	350 L	500 L
$\frac{1}{2}$	60 "	200 "	300 "
$\frac{1}{4}$	40 "	120 "	180 "
$\frac{1}{8}$	25 "	65 "	100 "

KILO

(BRUH)

ozdravite zanesljivo s patentnim
pasom ki ga prodaja

parfumeria E. GRAPULIN

nasproti Trgovskega doma

Restavracija Central

Gorica - Corso G. Verdi - Gorica
postopje Centralne posojilnice na dvorišču

Toči najboljša domača vina: vipavska,
briška, pristen kraški teran. Izborna
kuhinja, topla in mrzla jedila. Sha-
jališče trgovcev.

Lastnica

Postrežba točna. Josipina Podgornik.

PRISTNI TROPINOVEC!!

dobite vedno v Dornbergu
pri „Zadružni žganjekuhi“

TVRDKA

VINOAGRARIA

v Gorici Piazza Vittoria
(Travnik) št. 4

prodaja

sviančeni arzenat, trakce in
nože za cepljenje trt, Quassia
trske za škropljenje breskev,
ročne in nahrbtnne škropilnice
in žveplalnike, posnemalnike
„Diabolo“, semena, čebelar-
-ske potrebščine itd. itd.

Lastnik

JUST UŠAJ
enotehnik in agronom

Trgovina

manufakturnega blaga in izgotovljenih oblek

Andrej Mavrič

Gorica - Via Carducci šte. 3 - Gorica

FURLANI ALOJZIJ

SODAR

GORICA - VIA ASCOLI 23

razprodaja nove in rabljene sode, vsakovrstne plavnike, škafe itd. Sprejema vsa v to stroko spadajoča popravila.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. L. MERMOLJA

specijalist za ustne in zobne bolezni

ordinira v GORICI na Travniku 5/II.
od 9. do 12. in od 3. do 5.

Naša zavarovalnica proti požaru

„L'UNION„

Ravnik Avgust-Gorica

Via Barzellini šte. 2 I. nadstropje.

JAKOB ŠULIGOJ
URAR IN ZLATAR

GORICA - Via Carducci št. 19
(Gosposka ulica)

Zaloga najboljših švicarskih ur „UNION“ in „ALPINA“

Največja zaloga vseh drugih ur z jamstvom 2 leti časa po najnižjih cenah.

ZLATI JELEN
HOTEL in RESTAVRACIJA

shajališče deželanov s prenočiščem in najboljšo domačo kuhinjo. — Pristna briška in vipavska vina. Kraški teran. Solidna postrežba. Se toplo priporoča slavnemu občinstvu. Alojzij Vida.

ODLIKOVANA
TVRDKA

IVAN TEMIL

VIA CARDUCCI 6
GORICA

Nožarna Nožarna

V zalogi se nahajajo brivne priprave znamke »GILLETTE«, rezila tudi brusim. — NOŽAR-NICA »SOLINGEN«. — V delavnici so nameščeni delavci specialisti za brusarska dela, kakor tudi za popravljanje vseh operacijskih predmetov itd. itd. — PRODAJA TUDI TOALETNE PREDMETE. — V zalogi se nahajajo najboljše pristne in garantirane bergamaške osle za brušenje kos. — Delavnica na električno gonilno silo z bogato zalogo predmetov: nožev, škarij, britev, brivnih nožev, najelegantnejših žepnih nožev, sploh vseh rezil. — BRUSI brivne in žepne nože, škarje, mesarske in knjigoveške nože, kakor tudi razne druge nože in rezila. POSEBNOST: žepne električne žarnice iz najboljših tovarn. ZA IZVRŠENA DELA JAMČI!

KMETOVALCI!

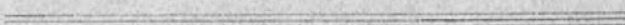
Dušik vam da rodovitnost in bogastvo.

Gojite svoje njive z

Amonijevim sulfonitratom,

domačim gnojilom, ki vsebuje veliko množino **dušika** (26%) deloma amonijakalnega (19.5%) deloma nitričnega (6.55%), je torej idealno gnojilo **za vsako zemljo in za vse pridelke.**

Za **ŽITO** vzamemo 1 do 3 q na ha. Trosimo ga pred setvijo in sicer mešanega s **superfosfatom** (5 do 6 q na 1 ha) in kjer je treba s **kalijevo soljo**; lahko pa tudi trosimo en del pred setvijo in drugi kot navrhno gnojilo proti koncu zime. :: ::

Za nabavo obrnite se na **Zadružno zvezo v Gorici**, ki prodaja gnojila trvdke

„MONTECATINI“

DELNIŠKA GLAVNICA 500,000.000 Lir.

MILANO (109) — Foro Bonaparte N. 35.

Uradi in agencije družbe „MONTECATINI“: Rim (pokrajinski urad) Alghero, Barletta, Bari, Brindisi, Cagliari, Catanzaro, Firenze, Foligno, Napoli, Padova, Palermo, Taranto, Torino. **Zastopniki** v mestih in večjih poljedelskih središčih.

GOSPODARSKI LIST

List izhaja enkrat na mesec —
Stane za celo leto 12 lir, za pol
leta 6 l., posamezna številka 1 liro.

Leto VI. Štev. 8
Avгust 1927

:: Upravištvo in uredništvo ::
V GORICI CORSO VERDI ŠT. 37
:: Rokopisi se ne vračajo ::

XXI. redni občni zbor Zadružne zveze v Gorici.

Kljub velikim težavam, ki jih je naša zadružna matica prestala in o katerih je predsednik dr. Stojan Brajša poročal, smemo biti veseli občnega zbora, ki se je vršil 28. julija 1927. Glavna poročila bomo še posebej objavili. Zbralo se je k temu važnemu zborovanju 66 zastopnikov našega združništva.

Iz računskega poročila povzamemo sledeče važnejše podatke: Vloge članic, ki so znašale ob koncu l. 1925. L 6,748.873'70, so padle na L 5,227.311'—, torej za Lir 1,521.562'70. To padanje vlog nam najznačilnejše pove, kako je že lansko leto pritiskalo na nas pomanjkanje denarja. Posojila pa, ki so znašala ob koncu leta 1925. L 5,402.398'44, so se znižala samo za L 373.236'46. Pri vsem tem je dala naša Zveza še v l. 1926. L 5,019.393'58 novih posojil. Hranilne vloge zasebnikov pri Zvezi stalno naraščajo.

Blagovni promet. Pri vsem tem, da je občutila krizo zelo hudo, je Zveza vendar v letu 1926. svoj blagovni promet povečala. Nakupila in prodala je v tem letu 109 vagonov predmetov, ki služijo za prehrano ljudi in živine, nadalje 61½ vagonov umetnih gnojil, 14 vagonov morskogalice in žvepla in 7¼ vagona raznega drugega blaga; nadalje 9 vagonov svežega masla in ¼ vagona sira. Po drugi strani je naročila mlekarnam za 65.515 lir strojev in drugih potrebščin za izdelavo masla in sira. Če sedaj vse te zagone seštejemo, ugotavljamo, da je Zveza v letu

1926 nabavila in oddala 201 vagon blaga. Izdala je za vse to blago L 3,473.944'35.

Članstvo, deleži, jamstvo. V začetku l. 1926. je bilo pri Zvezi včlanjenih 161 članic, ob koncu leta jih je imela 175, torej 14 več. Deležna glavnic znaša Lir 18.424, jamstvo je petdesetkratno, to je L 921.200.

Dobiček, rezervni sklad. Dobiček leta 1926, znaša L 26.227'65. Občni zbor je sklenil, da se uporabi v povečanje rezerv, ki s tem dosežejo znesek L 81.987'52.

Revizije. Zvezni revizor, g. Josip Fegic je v letu 1926. izvršil 79 revizij, napravil 31 zadrugam rač. zaključke. Udeležil se je pri raznih zadrugah sestave inventarja. V svojem poročilu je opozoril na razne nedostatke in pripomnil, da je po naročilu načelstva v korist članov marsikje svoje postopanje še poostril, da bi dosegel več točnosti in reda v poslovanju.

Mlekarstvo. O delovanju Zveze v prid mlekarški organizaciji je poročal g. inž. France Pegan zelo izčrpno. Če bo prostor dovolil, bomo njegovo poročilo objavili.

Nadzorstvo. V imenu nadzorstva je imel gospod župnik Jože Abram prekrasen govor. Pohvalil je v začetku požrtvovalno delo načelstva in uradništva, ki so v teh težkih časih kot možje prenašali velikansko breme odgovornosti. Ob spominu na desetletnico smrti našega nepozabnega dr. Janeza Ev. Kreka nam je priklical sliko tega vzornega hlapca božjega in naroda. Ginjeni so poslušali vsi

zborovalci tehtne besede tega osebnega prijatelja našega velikega Kreka.

Po izvršitvi raznih potrebnih formalnosti se je razvil zelo živahen razgovor o

nujnosti izmene pridelkov naših gor s pridelki naših Brd, Vipavske in Krasa.

Ko smo se razšli, smo imeli vsi občutek, da je bil čas prekratek.

Živinoreja in živinozdravništvo

Ujed ali kolika.

Ta bolezen je najpogostejša pri enokopitarjih in nastopi zelo hitro; v par urah žival ozdravi, redko traja bolezen nekaj dni, zelo dostikrat konča tudi s smrtjo.

Znaki.

Žival, ki je nekaj časa žrla, popusti nenadoma krmo, stopi od jasli, prične grebsti s sprednjima nogama ter biti z zadnjima po trebuhu, maha z repom in se pogosto ozira nazaj. V težjih slučajih leže na tla, sprva počasi in previdno, nato hitro, se skuša valjati, toda se hitro zopet dvigne; včasih se obrne na hrbet ter skrči noge tesno ob trebuh. Splošno izraža bolečine v zadnjem delu telesa. Čez nekaj časa se umiri, toda bolečine pričnejo kmalu znova. Večkrat se žival sili k odpravljanju vode in govna; v začetku sta žilni utrip in dihanje pomnoženo in žival se poti po vsem telesu ali pa na posameznih delih. Pozneje se bolečine zelo povečajo, žilni utrip je oster, dihanje sunkovito, pogled boječ. Ušesa in noge postanejo mrzle, telo se pokrije z mrzlim potom. Včasih sedi konj po pasje, t. j. na zadnjih nogah ali pa dviga in izteguje gorenjo ustnico. Poslednja dva znaka kažeta na nevaren potek bolezni. Ozdravljenja lahko pričakujemo, ako se žival umiri, odpravi govno in vodo ter doseže telesna toplota naravno višino.

Kadar pa se bolečine stopnjujejo ter postane žilni utrip komaj občutljiv, če se telo pokrije z mrzlim potom ter vidne sluznice obledijo, tedaj izid bolezni skoraj gotovo ne bo dober. Včasih nastopi pomirjenje tik pred poginom, po-

sebnost se vname črevo. Žival v tem slučaju ne žre, žilni utrip je neobčutljiv.

Pogin nastopi radi vnetja črevesa ali pa ako počí želodec, črevo, prečnica. V tem slučaju se žival nenadoma umiri, sede po pasje ter prične bljuvati. Istočasno ji prihaja iz nosa in gobca kisel duh.

Vzroki

so številni: če vroča žival pije mrzlo vodo ali če je izpostavljena mrzlemu prepihu, dalje premočno napenjajoča in dražljiva krma, n. pr.: ječmen, grah, fižol, ovenela zelena krma; lahko tudi črevesno kamenje ali če se črevo zaplete, pa tudi prevelika množina črvov.

Zdravljenje.

Skrbimo predvsem, da se izpravi govno in sapa. Spravimo konja takoj na topel, pred prepihom zavarovan in prostoren kraj; da se pri vleganju ne poškoduje, potrosimo po tleh veliko slame. Trebuh namažimo z vinskim špiritom ali s kafro; nato drgnimo trebuh in noge s suho slamo ter pokrijmo konja s toplo odejo. Vsake $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ ure mu napravimo klistiro z mlačno milnico, v kateri raztopimo pest kuhinjske soli; istočasno mu dajmo steklenico kamiličnega čaja. — Večkrat se zgodi, da konji dobijo ujed ker ne puščajo vode, to pa radi tega, ker se jim med delom ne da časa, ali pa je sploh ne spustijo, ako ne stojijo na slami. V tem slučaju jih spravimo v najbližji hlev in jim posteljimo. Kmalu bo učinek tu. Ne dajaj konju vina s poprom ali česnom, ker to škoduje, posebno ako je že nastopilo vnetje. Če se po prvih poizkusih ne pokaže uspeh, dodajmo kamiličnemu čaju do 8 gr solitra in do 60 gr dvojne soli in na-

daljumo s klistirami; namažimo trebuh s terpentinovim oljem; če pa prične žival radi tega divjati, zmočimo s cunjjo namazana mesta, da se umiri. Ako nastopijo krči, ovijmo trebuh z mokrimimi prti, preko katerih položimo še tople odeje. Ti obkladki se imenujejo Prisničevi obkladki.

Pri lahkem značaju bolezní izprevažajmo konja v počasnem koraku, posebno če je bolezen posledica napenjanja; v težjih slučajih pa mora imeti popoln mir. Ne silimo ga k temu, da bi moral vedno stati, kajti neutemeljen je strah, da se mu čreva zamotajo, ako leže. Vendar moramo preprečiti, da bi se vrgel na tla, ker bi se mu tako lahko močno napet želodec ali črevo raztrgalo. Da se kolikor mogoče zavarujemo pred nezgodami, moramo bolnemu konju dobro postlati.

Če se mu pri takem zdravljenju ne obrne na bolje v 2 do 3 urah, moramo takoj poklicati izvedenca. — Ozdravelo žival postimo par dni in jo v tem času ne rabimo za nikako delo, ker se ta bolezen rada ponovi.

Pri goveji živini je ujed redkejša. Znaki so isti kot pri konju, le da je potek bolezní milejši.

Živinozdravnik dr. Ravnik.

Driska.

Drisko imenujemo pogosto izpravljanje redkega govna, ki je pri daljšem tra-

janju združeno z vročico. Driska je dostokrat znak drugih bolezní.

Znaki: V začetku bolezní ne opazimo razen tekočega govna, ki vsebuje še neprebavljeno krmo ter nič ne smrdi, nič kakih drugih znakov. Pozneje pa govno naravnost brizga iz zadnice ter smrdi; opazimo lahko znake ujadi in napenjanje. Utripanje se pomnoži, dlaka se ježi, tek se zmanjša ali pa izostane; nasprotno pa se žeja zviša. Pri daljšem trajanju žival zelo oslabi. Bolezen traja le nekaj dni ali pa tudi več mesecev ter dovede lahko do popolnega oslabljenja in pogina živali.

Vzroki so različni: Prehlad, menjava krme, posebno spomladi in jeseni, premočna odvajalna sredstva itd.

Zdravljenje. Menjajmo krmo, pokladajmo otrobe mesto ovsa, seno mesto zelene krme, dajmo malo piti in sicer postane vode. Spravimo žival istočasno na topel prostor, pokrijmo jo z odejo ter ji nasteljimo veliko čiste slame. V težjih slučajih naterimo ji trebuh z vinskim špiritom ali terpentinovim oljem ter ga drgnimo nato s slamo. Živali dajmo večkrat kamilčnega čaja in lanu.

Če je driska kronična, brez vročice ter brez bolečin, dajmo oboleli živali grenka in stiskajoča sredstva, n. pr.: encijan, pe-lin, kolmež, hrastov lub, rabarbaro. Če pa je driska posledica premočnih odvajalnih sredstev, dajmo živali razkuhanega lanu, kateremu pridenimo malo olja.

Dr. R.

Mlekarstvo

Anton Pevc.

Podedovanje mlečnosti.

Dobra mlečnost krav ali druge odlične lastnosti živine, predstavljajo gotov denar, ki ga žival zapušča svojim potomcem z enako skrbnostjo kakor oče ali mati hranilnične knjižice in drugo premoženje svojim otrokom. Z enako skrbnostjo s karkršno zbirar varčen gospodar

drugo svoje premoženje, mora kopiciti tudi mlečnost in druge dobre lastnosti pri svojih kravah. Zakoni življenja so namreč povsod in za vse enaki.

Podedovanje ali zapuščevanje premoženja je treh vrst: a) Osebnostno ali individualno, to je podedovanje premoženja ali lastnosti, ki si jih je kaka osebnost sama tekom življenja nabrala. b) Družinsko ali krvnosorodstveno, to je po-

dedovanje premoženja ali lastnosti, ki si jih je kak praded nabral in se je nato podedovalo nezmanjšano ali še zvišano od sina na sina. c) Plemensko ali pafsemsko, to je podedovanje premoženja ali lastnosti, ki so se tekom časa nakopičile v kakem kraju ali plemenu kot splošen odznak vseh pripadajočih osebnosti. Iz osebe se more razviti le družina in šele iz družine pleme in iz plemena narod, ne more oseba kar meni nič tebi nič ustvariti naroda. To je za smotreno delo pri podedovanju v živinoreji najprvo treba zapopasti.

Mlečnost je ženska lastnost, moška je le ustroj (velikost, teža itd.) života; tudi to je treba zapopasti, da ne bi kar tako iskali mlečnosti pri bikih. Samica predstavlja lastno samobitnost, to je mora svoje premoženje ali lastnosti v življenju bolj ali manj samostojno pridobivati in zapuščati svojim potomcem neodvisno od bika. Zapuščata ga pa najrajše svojim hčeram (telicam), vsaj največ in v prvi vrsti. Sinovi (biki) predstavljajo predvsem le očetovo skrb. Toraj bo krava svojo mlečnost zapuščala najrajše svojim ženskim potomcem, ako ni prisiljena deliti svojega premoženja (mlečnosti) z bikom, ki je mogoče le navaden pritepenec iz mlečnostno revne družine. Bodo jasni: gospodarsko koristne lastnosti pri živini so istovetne s premoženjem pri ljudeh in se zapuščajo z enakimi simpatijami in antipatijami skotelim bikcem in teličkom, kakor zapuščata oče in mati svoje osebno premoženje sinovom ali hčeram in vsakomur kolikor sama hočeta. Za podedovanje lastnosti plemena ali družine pa so merodajni zakoni narave, ki jih je za družinsko podedovanje vsaj deloma kot prvi ugotovil, odnosno točneje napisal l. 1865. opat Mendel iz Avguštinskega samostana v Brnu na Moravskem. Ni ta trditev znanstveno povsem točna, toda za lahko razumevanje povsem resnična.

Imam n. pr. imenitno kravo mlekarico, kakršne ni morebiti daleč naokoli, zato rej: »Kako naj za podedovanje zagrabim njeno mlečnost?« To vprašanje je tako važno, da bi se moral v njega po-

globiti vsak živinorejec in vsak v praksi zaposleni strokovnjak; take živali predstavljajo dragocen zaklad, ne podedovan, marveč slučajno najden, ki bi se moral skrbno ohraniti. Skušam zagrabiti to mlečnost v prid podedovanja in razširjenja na družino in na pleme s pomočjo najožjega krvnega sorodstva, kajti svojih lastnosti žival spet ne more kar tako zapustiti, kakor mati hčeri kako hranilnično knjižico, marveč le s prenosom vse svoje samobitnosti po domače rečeno: vse svoje krvi na potomca.

Če zasledujemo nemške znanstvenike, vidimo, da več ali manj vsi obsojajo krvno sorodstvo. Če pa proučujemo angleške ali francoske znanstvenike, opazimo, da spravljajo teoretično in praktično ta nemški znanstveni strah med bajeslovje. A. Sanson (Traité de Zootechnique, z. II., Paris, 1911.) pravi: »Krvno sorodstvo zviša podedovanje na najvišjo mero.« V italijanski književnosti n. pr. prof. P. Cassella (La Vacca e i suoi prodotti, Catania 1908) zastopa angleška in francoska naziranja, živinozdravnik dr. A. Bartolucci (Igiene delle Vacche latifere, Catania, 1913) pa nemške nazore. Mi, ki nam gre v naših maloposestniških prilikah gospodarsko za kožo, se bomo naslonili živinorejsko na Angleže kot svetovno priznano najboljšo živinorejske mojstre, kakor so se bili naslonili na angleška načela v letu 1880. tudi Danci pri izboljševanju svoje molzne živine.

Ko smo enkrat dobili kravo, ki ima zelo veliko mlečnost — imenujmo jo na pr. zaklad-kravo, bomo poiskali bika iz čimbolj mlečne rodovine. Prvi bicec od nje bo imel pol kravine in pol bikove krvi; s tako dobljenim bikcem, magari še dokaj mladim, pustim zaklad-kravo znova zaskočiti ali zaskočevati, dokler ne dobim spet bikca, ki bo imel takorekoč že tričetrt kravine krvi; le-tega pustim znova zaskočevati zaklad-kravo, da dobim bikca, ki bo imel skoraj samo še materino kri, v upanju, da se je obenem usposobil tudi za prenašanje kravine mlečnosti na svoje potomce. Prvi in drugi bicec bosta zaskočevala tudi vse telice od zaklad-krave in vse telice od teh

telic, da se tako čimprej ustvari čim večja družina živali, v katerih bo prevladovala kri od zakladkrave. Ne imejmo nobenih pomislekov, to je edina pot do cilja, opazujmo pa skrbno vse živali, zavedajoč se, da se potom plemenitve v družini prenašajo v največji meri ne le dobre, marveč tudi morebitne slabe lastnosti obeh roditeljev. Takozvani »trening«, to je telovadba in utrjevanje na paši ter primerno krmljenje, to so pa moderni pripomočki za odpravo morebitnih napak v životu potomcev. Na Angleškem so še močna veleposestva, ki navadno razmnožujejo take zakladživali. V maloposestniških prilikah je to naloga prostih živinorejskih krožkov, ki se družijo v zadrage ali družbe. Te potem vodijo rodovnike za vse pleme ali pasmo. Pri taki plemenitvi opazimo iz rodovnikov tako zvane *ženske črte* in *moške črte* v podedovanju. Dobi se krava, ki prenaša mlečnost ali kako drugo lastnost tako trdno na svoje hčere in te zopet na svoje hčere, da jih najslabši bik ne more pokvariti; med tem pa imajo bikci od nje malo ali tudi nič po materi. To je ženska črta. Lahko pa tudi kak bik prenaša na vse svoje potomce vse odznake svojega života ali tudi vse druge lastnosti svoje rodovine, brez vsakega vpliva lastnosti zaskočenih krav. To je moška črta. V okviru pasem se vrši lov predvsem za takimi začetniki moške črte, ki prenašajo ne le odlično lastno vnanjost, marveč tudi odlično mlečnost matere. Razen tega dobre lastnosti takega bika lahko zelo hitro razširimo potom zaskočenja, medtem ko se ženska črta množi le počasi. V Združenih državah je bil leta 1919. tak bik prodan za 125.000 dolarjev in krava za 35.000 dolarjev. (J. Špaček, Zemedelstvu americké, Praha 1920.)

Skrb za podedovanje mlečnosti, tako z ozirom na množino, kakor na tolščobnost mleka, moramo vzeti zelo resno. Velikost živine ali raznolikost pasem ne igra nobene vloge, kajti v krmi in treningu imamo sredstvo, da živino tekom pokolenj napravimo razmerno večjo ali manjšo in med vsako pasmo je najti zelo odlične pa tudi zelo slabe živali. V

bolj negovanih pasmah najdemo seveda več dobre in manj slabe živine in v zamenjanih pa več slabe in manj dobre živine. Slabost ali dobrotto živine presojamo po izkoriščanju krme odnosno po čistem donosu, ki nam ga nudi. Razen v gornjem primeru, ko smo radi zagrabiti ve mlečnosti zakladkrave prisiljeni poseči po najožjem krvnem sredstvu, gojimo živino v čisti reji, to je v sorodu od četrtega kolena navzgor. Ako hočemo osvežiti kri, je na vsako četrto ali peto pokolenje odnosno kadar bi opazili poslabšanje črede potrebno, ali poseči po enkratnem križanju med rodovinami ali med podobnimi pasmami, kar se navadno izvrši s tujim samcem (ustvari le eno koleno, nakar se živina naprej goji v čisti ali v sorodstveni reji). Samca, ki je namenjen za osveženje krvi si temeljito oglejmo, in sicer ne le njega, marveč tudi vrednost njegove rodovine, da si ne uničimo truda desetletij. Smotreno pa moremo vršiti rejo in izboljševanje živine le z vpisom vseh boljših krav in vseh bikov v rodovnik, in z izvrševanjem mlečne kontrole vsaj enkrat na mesec (zapisati množino in tolščobnost mleka). Potom rodovnika potem lahko zasledujemo, kako se podeduje mlečnost posameznih krav in po posameznih bikih. Bika ne oddajmo mesarju, dokler niso teletile prve njegove potomke. Šele po njegovih prvih vnukih moremo spoznati vrednost njegovih hčera in s tem njegovo podedovalno plemensko prednost ter ga, če je le navaden bik, oddamo mesarju ali ohranimo za pleme dokler le miga, če je zakladbik.

Visoka mlečnost krav raznih kultur, velikih in majhnih pasem, je plod skrbnosti in smotrenega rejskega dela. Že l. 1822., torej pred več nego 100 leti, je bil na Angleškem objavljen prvi rodovnik goveda (I. Volume of Shorthorns Herd Book). Pri nas še danes marsikateri živinorejec sploh ne ve, kaj je rodovnik in strokovnjaki se še prerekajo »ali je, ali ni za naše razmere«. Pota pred nami so jasno začrtana; prej ko jih ubremo, prej se bomo mogli oddahniti od gospodarskih skrbi.

Razpredelnica

cen mleka na podlagi dosedaj običajnih enotnih cen, ako upoštevamo njegovo vrednost z ozirom na tolščobnost.

tolščobnosti	Enotna cena litra (ali kilograma) mleka s 3·4% tolščobnostjo, v stotinkah lire:															
	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65
	Cena litra (kilograma) mleka po upoštevanju tolščobnosti:															
2:0	29·4	30·0	30·6	31·2	31·8	32·4	32·9	33·5	34·1	34·7	35·3	35·9	36·5	37·1	37·6	38·2
2:1	30·9	31·5	32·1	32·7	33·4	34·0	34·6	35·2	35·8	36·4	37·8	37·7	38·3	38·9	39·5	40·1
2:2	32·4	33·1	33·6	34·3	34·9	35·6	36·2	36·9	37·5	38·2	38·8	39·5	40·1	40·8	41·4	42·1
2:3	33·8	34·5	35·2	35·9	36·5	37·2	37·9	38·6	39·2	39·9	40·6	41·3	41·9	42·6	43·3	44·0
2:4	35·3	36·0	36·7	37·4	38·1	38·8	39·5	40·2	40·9	41·6	42·4	43·1	43·8	44·5	45·2	45·9
2:5	36·8	37·5	38·2	39·0	39·7	40·4	41·2	41·9	42·6	43·4	44·1	44·9	45·6	46·3	47·1	47·8
2:6	38·2	39·0	39·8	40·5	41·3	42·1	42·8	43·6	44·4	45·1	45·9	46·6	47·4	48·2	48·9	49·7
2:7	39·7	40·5	41·3	42·1	42·9	43·7	44·5	45·3	46·1	46·9	47·6	48·4	49·2	50·0	50·8	51·6
2:8	41·2	42·0	42·8	43·6	44·5	45·3	46·1	46·9	47·8	48·6	49·4	50·2	51·1	51·9	52·7	53·5
2:9	42·6	43·5	44·4	45·2	46·1	46·9	47·8	48·6	49·5	50·3	51·2	52·0	52·9	53·7	54·6	55·4
3:0	44·1	45·0	45·9	46·8	47·6	48·5	49·4	50·3	51·2	52·1	52·9	53·8	54·7	55·6	56·5	57·4
3:1	45·6	46·5	47·4	48·3	49·2	50·1	51·1	52·0	52·9	53·8	54·7	55·6	56·5	57·4	58·4	59·3
3:2	47·1	48·0	48·9	49·9	50·8	51·8	52·7	53·6	54·6	55·5	56·5	57·4	58·4	59·3	60·2	61·2
3:3	48·5	49·5	50·5	51·4	52·4	53·4	54·4	55·3	56·3	57·3	58·2	59·2	60·2	61·1	62·1	63·1
3:4	50·0	51·0	52·0	53·0	54·0	55·0	56·0	57·0	58·0	59·0	60·0	61·0	62·0	63·0	64·0	65·0
3:5	51·5	52·5	53·5	54·6	55·6	56·6	57·6	58·7	59·7	60·7	61·8	62·8	63·8	64·9	65·9	66·9
3:6	52·9	54·0	55·1	56·1	57·2	58·2	59·3	60·4	61·4	62·5	63·5	64·6	65·6	66·7	67·8	68·8
3:7	54·4	55·5	56·6	57·7	58·8	59·9	60·9	62·0	63·1	64·2	65·3	66·4	67·5	68·6	69·6	70·7
3:8	55·9	57·0	58·1	59·2	60·4	61·5	62·6	63·7	64·8	65·9	67·1	68·2	69·3	70·4	71·5	72·6
3:9	57·4	58·5	59·6	60·8	61·9	63·1	64·2	65·4	66·5	67·7	68·8	70·0	71·1	72·3	73·4	74·6
4:0	58·8	60·0	61·2	62·4	63·5	64·7	65·9	67·1	68·2	69·4	70·6	71·8	72·9	74·1	75·3	76·5
4:1	60·3	61·5	62·7	63·9	65·1	66·3	67·5	68·7	69·9	71·1	72·4	73·6	74·8	76·0	77·2	78·4
4:2	61·8	63·0	64·2	65·5	66·7	67·9	69·2	70·4	71·6	72·9	74·1	75·4	76·6	77·8	79·1	80·3
4:3	63·2	64·5	65·8	67·0	68·3	69·6	70·8	72·1	73·4	74·6	75·9	77·1	78·4	79·7	80·9	82·2
4:4	64·7	66·0	67·3	68·6	69·9	71·2	72·5	73·8	75·1	76·4	77·6	78·9	80·2	81·5	82·8	84·1
4:5	66·2	67·5	68·8	70·1	71·5	72·8	74·1	75·4	76·8	78·1	79·4	80·7	82·1	83·4	84·7	86·0
4:6	67·6	69·0	70·4	71·7	73·1	74·4	75·8	77·1	78·5	79·8	81·2	82·5	83·9	85·2	86·6	87·9
4:7	69·1	70·5	71·9	73·3	74·6	76·0	77·4	78·8	80·2	81·6	82·9	84·3	85·7	87·1	88·5	89·9
4:8	70·6	72·0	73·4	74·8	76·2	77·6	79·1	80·5	81·9	83·3	84·7	86·1	87·5	88·9	90·4	91·8
4:9	72·1	73·5	74·9	76·4	77·8	79·3	80·7	82·1	83·6	85·0	86·5	87·9	89·4	90·8	92·2	93·7
5:0	73·5	75·0	76·5	77·9	79·4	80·9	82·4	83·8	85·3	86·8	88·2	89·7	91·2	92·6	94·1	95·6

Plačevanje mleka po maščobi.

V decembrovi številki lanskega letnika smo priobčili razpredelnico, na podlagi katere je mogoče zračunati ceno mleka, upoštevajoč njegovo tolščobnost. Od tedaj so cene masla precej padle, zato razpredelnica že ni več zadostovalna. Da ugodimo želji zadrug, ki plačujejo

mleko na podlagi njegove tolščobnosti, priobčujemo novo razpredelnico z enotnimi cenami od 50—65 stotink. Iz ene ali druge razpredelnice bodo lahko dobili najnižjo in tudi najvišjo enotno ceno, na podlagi katere bodo potem izračunali ceno za poedine stopinje tolščobnosti.

Vinogradništvo in kletarstvo

Ali je pri nas še trtna uš?

V naših krajih se je pojavila trtna uš okrog leta 1890. in sicer najprej okrog Šmarja v gornjem delu Vipavske doline. Odtod se je širila naprej in kmalu okužila vso Vipavsko dolino in tudi Brda.

Obnovitvena dela naših vinogradov, to je cepljenje domačih trt na ameriške podlage, ki edino zamore obvarovati vinorejca pred to grozno šibo, so napredovala s precejšno hitrostjo. Danes so zelo redki vinogradi, ki bi ne imeli trt, cepljenih na eno ali drugo podlago, zato tudi ne najdemo vinogradov, ki bi bili prizadeti od trtne uši.

Popolnoma napačno pa je mnenje nekaterih vinogradnikov, da se je trtna uš iz naših krajev izgubila, da je ni več. V tem krivem prepričanju se je nasadilo par vinogradov z necepljenimi trtami — hvala Bogu je njih število le majhno. Ubogi ljudje, za par let jim ne bo preostalo drugega, kot obžalovati zavržen tuč in denar!

Ali res pri nas ni več trtne uši? Kdor ne verjame, naj samo nekoliko pogleda okrog sebe. V Brdih, na Krasu in v Vipavski dolini, povsod jo še najdemo. Krajev, ki jih je enkrat napadla, ne zapusti tako zlepa. Razne samorodne trte kot so na primer Clinton, Izabela in druge, so napadene od trtne uši, takozvane šiškarice, ki živi na listih. Tudi se je našlo trtno uš na cepljenkah Rip. Rup. 3309 Couderc. Listi omenjenih trt so pokriti na spodnji strani s številnimi okroglimi

izrastki. Kjer so trte močnejše napadene, naštejemo celo 50 in tudi 100 takih izratskov na enem samem listu. Na naših domačih trtah najdemo izrastke trtne uši na listih zelo poredkoma. Ne smemo seveda zamenjati izrastkov, ki jih povzroči trtna uš šiškarica, z izrastki, ki jih naredi trtna pršica (majhna, 0.15 mm velika žuželka). Pri tej bolezni so na spodnji strani lista vdrtine, poraščene z belim, rdečkastim ali rjavim puhom, na gornji strani pa je list nekoliko izbočen, le redko kdaj se naredijo izrastki v obliki bradavic (seveda le na gornji strani).

Trtna uš ima podobno kot listne uši precej zamotan razvoj. Živi na koreninah in na listih, imamo uši s krili in brez kril, nekateri rodovi so razdeljeni v samce in samice, drugi se zopet množijo brez samcev (parthenogenetično). Trtna uš je pokazala tudi veliko zmožnost prisposobljenja. Na ameriških trtah opazamo njen popolni razvoj; nastopa na trtnih koreninah (korenska uš) in na listih (šiškarica), v oblikah samcev in samic, brez kril in s krili. Pri naših starih domačih trtah pa se pojavlja samo na koreninah. Trte, ki imajo na listih značilne izrastke povzročene od trtne uši, so skoro s popolno gotovostjo napadene tudi na koreninah. Ker se nahaja torej trtna uš na ameriških in na zgoraj imenovanih samorodnih trtah v vseh oblikah, so izrastki na listih omenjenih trt za nas dokaz, da je trtna uš v naših vinogradih še vedno razširjena.

Ta znamenja, ki jih opažamo že vse povsod, nas resno opominjajo, da naj se pazimo pred trtno ušjo in da naj nikdar

ne sadimo drugih trt kot cepljenke na »odpornih ameriških podlagah«.

Dr. Vallig.

Sadjarstvo

Kuga na češnjah.

Češnje so za našo Goriško velikega pomena. V Brdih in po gričkih Vipavske doline je češnja najbolj priljubljeno drevo. Kako lepi so ti naši kraji, ko se tisoči in tisoči češnjevih dreves odenejo v sme hlaajoče se cvetje. Češnja v polnem cvetu vzbudi v našem kmetu mnogo upanja in nad, ker tvori izkupiček za češnje prvi dohodek v novem letu. Vrednost češnjevega pridelka v naši pokrajini dosega gotovo 6 milijonov lir in predstavlja zelo važno postavko našega gospodarstva. Glavni tržišči za češnje sta Gorica in Krmin, odkoder jih pošiljajo izvoznikarji po vsem svetu, bodisi sveže, ali pa žveplane (v Ameriko).

V zadnjem času se je polotila naših gospodarjev neka skrb. V Brdih predvsem se je pojavila v zadnjem času takozvana »kuga na češnjah«. Stara, pa tudi mlada drevesa, na videz popolnoma zdrava, se naenkrat začnejo sušiti, včasih še polno obložena s sadjem, ki seveda ne dozori več. Češnje usihajo večinoma v težkih, mokrih in manj prikladnih zemljah, kjer voda nima pravega odtoka. Predvsem se posušijo stara, zanemarjena drevesa, pa tudi mlada. Pri poslednjih se posušijo včasih samo nekatere veje. Drevesa, ki so začela kazati prve znake sušenja, se je posrečilo rešiti na ta način, da so bila obrezana na kratko.

Obveščen o tej nenavadni »češnjevi kugi«, sem začel takoj stikati za povzročiteljem. Opazil sem, da imajo usahle veje v večini slučajev pod popjem okrogle luknjice. Te luknjice so vodile v številne hodnike med lubadom in lesom. Lahko je bilo spoznati glavni hodnik, od katerega so vodili postranski navpično

na obe strani. V hodnikih je bilo več majhnih črvičkov, dolgih komaj 2 milimetra. Iz teh so se pozneje razvili mali, črni hroščki, skupine trdokrilcev (coleoptera). Dr. Happacher pri kem. zavodu v Gorici je ugotovil, da so istovetni s *Scolytus Rugulosus*, Ratze. Ti majhni hrošči napadajo razen češenj tudi drugo sadnjo drevje. Največkrat se lotijo zapuščenih in opešanih dreves, pri katerih pospešijo usihanje. Hrošček ima letno dva rodova, od katerih eden prezimi v obliki črviča, ki smo ga našli letošnjo pomlad na češnjah.

Sedaj si lahko razlagamo to nenavadno in skrb povzročujočo »kugo na češnjah«. Češnja, ki je ena izmed najvažnejših sadnih vrst naših krajev, je deležna od strani sadjerejcev le malo oskrbe, da, največkrat jo prepusti kmet popolnoma samo sebi. Okopavanje, gnojenje, obrezovanje, odstranjevanje suhih vej, zatiranje škodljivcev, to so dela, ki so za sadno drevo velikega pomena, toda malo kdo se domisli nanje. Vojska je uničila in ranila mnogo našega sadnega drevja. V ranjenem, zapuščenem in napol suhem drevju je našel majhni hrošček »*Scolytus*« varno zavetje, v katerem se je hitro razmnožil. Iz teh »gnezd« se je potem širil do okolice in začel napadi češnje, stare in slabotne, pa tudi mlade in zdrave.

Kako naj se obvarujemo pred tem škodljivcem? Predvsem moramo skrbeti in paziti, da nam sadnega drevja sploh ne napade in šele potem pride na vrsto zdravljenje napadenih dreves.

Oskrbovanje in gnojenje drevja, odstranjevanje suhih vej, to so stvari, ki bodo preprečile širjenje »kuge na češnjah«. Ko pa zapazimo, da se začena

drevo sušiti, odrežimo takoj napadene veje, ki imajo v bližini popkov majhne, okrogle luknjice. Drevo, ki je napadeno v večji meri, obrežemo jeseni na kratko in ga dobro pognojimo. Če je usihanje češenj mogoče povzročeno od zastajajoče vode, moramo skrbeti za to, da jo takoj odstranimo potom jarkov. V vseh slučajih pa bo koristno namazati dobro vse zdrave češnje z apnenim mlekom.

Samica, ki bo prišla na drevo leči jajca, bo naletela na neprijetno oviro — strjeno plast apna po vseh vejah. To delo izvršujemo jeseni. Bolj učinkovita nego apno je zmes tobačnega izvlečka, goveje krvi, apna in govejeka, s katero namažemo deblo in vse debelejšje veje. Popolnoma razumljivo je, da vse napadene in odžagane veje kakor tudi usahla drevesa takoj sežgemo.

Dr. Vallig.

Praktične vaje v obrezovanju breskev v zeleno.

Pogled na nasad g. A. Štekarja v Števerjanu.

V nedeljo, dne 17. julija je sklical oddelek za sadjarstvo in vinarstvo pri Kmetijskem uradu v Gorici na sestanek vse sadjarje in kmetovalce sploh, ki se zanimajo za gojenje breskev. Sestanek se je vršil v sadovnjaku g. Antona Štekarja v Števerjanu. Namen tega sestanka je bil, pokazati v praksi, kako se breskev pravilno obrezuje v zeleno, razen tega pa naj bi udeleženci videli, kaj se lahko doseže v naših Brdih v kratki dobi enega leta, če se upošteva nauke moderne sadjereje. Sestanka se je udeležilo lepo število kmetovalcev iz Brd in Vipavske doline, iz

Furlanske ravnine in iz čedadskih gričev. Vsi so se prepričali, da je nasad g. Štekarja, kakor tudi sosednji nasad g. Jožefa Humarja v resnici zelo lepo razvit, da so breskve enakomerno zrastle, pravilno razraščene in zdrave. Ta dva nasada, kakor tudi vsi ostali, ki so raztreseni po Brdih, v Goriški okolici in Vipavski dolini, dokazujejo jasno, da delo sadjarstva odseka, podpirano od Zadrúžne zveze v Gorici in od vseh naprednih kmetovalcev, ni ostalo brezuspešno. Sestanek v Števerjanu so obiskali tudi predsednik Kmetijskega urada cav. Benardelli, rav-

ratelj Kmetijskega urada prof. Tonizzo, inž. Franzot in drugi. Dr. Vallig je prisotnim razlagal temelje modernega go-

podatki o množini pridelanega in izvoženega sadja.

Razen tega je bilo sklenjeno, prirediti

Udeleženci tečaja, zbrani v sadovnjaku g. Štekarja.

jenja breskev in tudi praktično pokazal obrezovanje, v katerem so se udeleženci lahko vežbali.

Sadna razstava v Massalombardi.

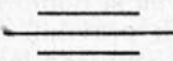
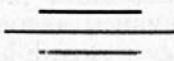
V začetku avgusta je bil v prostorih trgovske zbornice v Gorici sestanek, na katerem se je razpravljalo o udeležbi gorjske province na veliki sadni razstavi, ki se bo vršila od 5. do 20. septembra v Massalombardi. Sestanku je predsedoval g. vicekomisar Grassi, udeležili so se ga med drugimi dr. Tonizzo, g. komisar M. Russi, g. Visin, g. Jordan, inž. Pegan in ravnatelj Dominko. Namen tega sestanka je bil, mobilizirati sadjarje, izvoznice in trgovce Goriške, da bi se v čim večjem številu udeležili razstave. Na predlog dr. Valliga se je sklenilo, nastopiti na razstavi skupno. Razen sadja bodo razstavljene tudi lepe slike Brd in Vipavske doline in razni diagrami in statistični

o priliki razstave ekskurzijo, ki naj bi si pod dobrim vodstvom ogledala razstavo, sadne nasade in izvoznicearske tvrdke v Romagni. To bo tretji obisk naših sadjarjev v Massalombardi. Upamo, da številu udeležencev ne bo manjše kot je bilo pri prvih dveh in da se bodo našim sadjarjem pridružili tudi trgovci in izvoznicearji sadja. Pozivljamo vse sadjarje, ki imajo kako lepo sadje, naj ga prinesejo na Kmetijski urad, ki bo poskrbel, da pride na razstavo. Odhod na razstavo iz Gorice bo drugi teden v septembru. Vsi, ki bi se je radi udeležili, naj se prijavijo Kmetijskemu uradu v Gorici. Na železnicah je dovoljen 30% popust.

Mislite na sadno drevje ne samo takrat, ko trgate sadje, ampak tudi jeseni, pozimi in spomladi, ko ga je treba očistiti, obrezati in zavarovati pred škodljivci!

	Poljedelstvo in vrtnarstvo	
--	----------------------------	--

Nemški krompir.

Zelo različne so sodbe našega kmeta o zgodnjem nemškem krompirju »Juliniere« (julijska ledvica), ki ga je letos vpeljala Zadružna zveza v Gorici. Nekateri pravijo: Nikdar več ne bom kupoval tujega semena, ki ga ne poznam, saj sploh nisem pridelal krompirja, ampak samo šiške. Slišimo pa tudi druge sodbe, ki pravijo, da je krompir sicer droben, vendar pa njegova številnost nagradi v polni meri, kar smo prikrajšani na debelosti. In še tretje vrste sodbo smo prejeli od nekaterih kmetov iz goriške okolice, namreč, da je krompir zelo dobro uspel v vsakem oziru: da je bil zgoden, da ga je bilo obilo in da je bil mnogo debelejši kot seme. Komu naj sedaj verjamemo? Ali naj prihodnje leto zopet sadimo »zgodnji nemški krompir« ali naj ga opustimo?

Skušajmo si v kratkem razložiti, odkod take velike razlike v presojanju »nemškega zgodnjega krompirja«. V decembrovi številki lanskega »Gospodarskega lista« smo opozorili, da ljubi »Juliniere« rahlo in dobro obdelano zemljo in da zahteva predvsem obilno gnojenje. Domač hlevski gnoj zadostuje le če je preležan in še to v bogati zemlji, zato je potrebno gnojiti tudi z umetnimi gnojili. Ali so naši kmetovalci upoštevali ta navodila? Gotovo je bilo majhno število tistih, ki so jih upoštevali v polni meri, nekateri so se jih držali deloma, drugi pa se sploh niso brigali zanje in odtod tako velike razlike v pridelku. Kdor je dal seme v dobro zemljo in jo primerno pognojil z umetnimi gnojili, temu uspeh ni izostal.

Par napak smo opazili letos pri sajenju »nemškega zgodnjega krompirja« in hočemo nanje opozoriti. Prva je prekasno sajenje. Kdor hoče, da mu bo zgodnja vrsta krompirja res zgodaj dozore-

la, mora spraviti krompir za časa v zemljo. Kako naj ima na primer v goriški okolici dozorel krompir proti koncu maja, kdor ga stavi v zemljo šele aprila? V višje ležečih krajih sadijo sicer krompir kasneje, zato ga pa tudi kasneje kopljejo. Druga napaka je bila pregloboko zasipanje. Če sadimo krompir zelo zgodaj, ga moramo res nekoliko globlje zasuti, drugače pa mu globoko zasipanje škoduje. Čim globlje je krompir v zemlji, tem dalj časa potrebuje klica, da pride na povrh in razvije liste. Zato se mora tudi tem več časa hraniti iz lastne zaloge, ki jo dobiva iz vsajenega krompirja. Pregloboko zasipanje škoduje predvsem tam, kjer krompir pred sajenjem režejo na več kosov. Kdor je »zgodnji nemški krompir«, ki je bil itak droben, (ker je bil namenjen izključno za seme) še razrezal na več koščkov in ga posadil globoko, mogoče še tudi kasno, ta pač ni mogel zahtevati primerne pridelka. Nasprotno pa so bili tisti, ki so sadili krompir zgodaj in v dobro zemljo, ki so ga pravočasno okopali in dobro gnojili, z njim zelo zadovoljni. Še na nekaj moramo opozoriti. Že lansko leto smo povedali, da je »nemški zgodnji krompir« namenjen predvsem za goriško okolico, ki potrebuje dobro in zdravo vrsto zgodnjega krompirja za izvoz in za goriški trg. V drugi vrsti pa smo hoteli preskrbeti tudi našemu kmetu zgodnejšo vrsto krompirja, ki naj bi tvorila samo manjši del njegovega pridelka in mu nudila že v zgodnjih mesecih dobro hrano. Nismo pa imeli namena zamenjati sedanjih vrst krompirja, ki jih goji naš kmet, popolnoma z nemškim zgodnjim krompirjem, ker takim zahtevam bi ne odgovarjal. Kdor je od njega pričakoval kaj takega, je bil seveda razočaran. Popolnoma razumljivo je, da zgodnji krompir ne more dosegati kasnega niti po debelosti, niti po množini pridelka. Da bi

imeli kolikor mogoče popolno sliko o uspevanju »zgodnjega nemškega krompirja« v raznih legah in zemljah, prosimo vse tiste kmetovalce, ki so ga sadili, da nam čimprej pošljejo sledeče podatke:

1. Koliko »zgodnjega nemškega krompirja« so posadili.

2. Kakšna je zemlja, kjer so ga sadili in kako je bila pognojena.

3. Kdaj so krompir vsadili in kdaj izkopali.

4. Kako je rasel in kako velik je bil pridelek.

V izogibo stroškov bi bilo dobro, če bi več kmetovalcev (vsi iz ene vasi) skupno poslali poročilo. Nekaj stroškov in sit-

nosti bo vsekakor, vendar pa si bomo le na ta način lahko ustvarili pravilno in popolno sliko o uspevanju »julijske ledvice« v našem kraju. Poročila naj se pošiljajo na Uredništvo »Gospodarskega lista« ali pa na »Zadružno zvezo« v Gorici, Corso Verdi 37.

Opomba: V Zadružni zvezi imamo dva vzorca »zgodnjega nemškega krompirja«. Eden je bil sajen 25. februarja, drugi šele 13. aprila. Prvi je bil izkopen okrog 10. junija, drugi 21. julija. Oba sta bila torej približno enako časa v zemlji, razloček pa je ogromen: drugi je mnogo manjši in je dal polovico manj pridelka kot prvi.

inž. Pegan.

Splošno gospodarstvo

Gospodarski pregled v juliju.

Njiva in žito: V zadnjem Gospodarskem listu smo pisali, da se pričakuje v Italiji večji pridelek žita kot lansko leto, in res je v splošnem nekoliko večji. Poznim vrstam pšenice, posebno pa ovsu je suša skrajšala dobo zorenja in s tem precej zmanjšala pridelek. To so občutili tudi nekateri naši kraji. Razen tega je napravilo znatno škodo neurje. Bili so optimisti, ki so pričakovali za celo $\frac{1}{3}$ večji pridelek od lanskega leta, toda te je ukanila suša.

Krompir je že pod streho, razen v hribovih. Tudi pri tem smo se varali. Ugodno vreme, primerna množina dežja, vse to je obetalo bogat pridelek. Prišla pa je suša in ga zaustavila v razvoju v dobi največje rašče. Prvi je bil prizadet Kras, za njim pa je prišla na vrsto Vipavska dolina — vsaj vse višje lege — in Brda. Manj so trpeli od suše hribi, vendar pa krompir tudi tam ni povsod uspel tako kot bi lahko. V marsikateri gorski dolini so mu precej škodile slane.

Koruza je od vseh pridelkov trpela gotovo največ. Na kraškem kamnu je zgotovo največ. Na Brdih jo je pa obva-

rovala edino le zelo močna zemlja v nizkih legah. V hribovih je imela že več vlage, toda v lažjih zemljah je tudi tam zelo trpela. Slišijo se glasovi o majhnem pridelku koruze v Jugoslaviji in tudi v drugih državah. Cene koruze, ki so se neverjetno dolgo držale precej nizko, so v zadnjem času zelo poskočile. Če je bila v prejšnjih mesecih koruza v primeri s pšenico dovolj poceni, je sedaj neprimer- no draga.

Hlev in živina: V splošnem je letos malo nalezljivih boleznih med živino, le ena neusmiljeno gospodari med govedom, povzročča zvriganje, neplodnost in mršavost krav in zabranjuje obrejanje, to je kužni katar na spolovilih. Kmet si cer čita razne članke in razprave v listih, toda to mu malo pomaga. Potrebno bi bilo, da bi imela vsaka vas vsaj enega človeka, ki bi se zavzel za stvar in se izuril v zdravljenju. Ponekod to že imamo, po večini pa ne, in tako se kužni katar z nemarja, širi se beli tok in vrednost živine pada. Kar ne trpi kmet dovolj radi nizke cene živine, ga tlačijo in pritiska še ta bolezen. Neredko se zgodi, da kupi kmet mlado »brejo« kravo od mešetarja,

v nadi da je naredil dobro kupčijo. Kmalu pa spozna, da je bolna na spolovilih in predno se zave, ima okužen celi hlev. Če je bila kdaj na mestu previdnost pri nakupu živine, je gotovo sedaj. Varujmo se prekupcev, ki nimajo namena človeku koristiti, ampak gledajo samo na mastne zasluzke.

Travnik in krma: Prva košnja je bila obilna in kmet je živel v upanju, da bo enkrat dobro leto za krmo. Pa tudi tukaj se je prevaral. Otavo je vzela suša in tudi paše bo malo. Marsikdo bo prisiljen, prodati živino pred zimo in zato se je bati, da se cene ne bi še poslabšale.

Vniograd, klet in vino: Kakor vsem drugim pridelkom, tako je škodila suša tudi trti. Močne zemlje sicer niso toliko občutile pomanjkanja vlage, zato pa tembolj lažje zemlje v strmih in visokih legah. Tudi toča ni prizanašala. Vršila je svoje uničujoče delo po Krasu, v raznih delih Vipavske doline in tudi po Brdih. Pridelek, ki je obetal biti obilen, je na ta način precej zmanjšan. V drugi polovici julija in v avgustu so se začele hitro prazniti vipavske kleti — brici so oddali svoje vino po večini že prej. Pa saj ni čudo, lanskega pridelka pač ni bilo mnogo.

Drevje in sadje: Spomladi se je poja-

vila v Brdih nova bolezen, takozvana »kuga na češnjah«. Če ne bomo nastopili proti njej že letošnjo jesen, je nevarnost, da ne bi začela resno ogrožati naših češenj. Sploh bomo morali posvetiti našemu sadnemu drevju več brige, če bomo hoteli vzdržati ga v polni rodovitnosti. Zanimarjeno sadno drevje rodi vedno manj. V vinogradih in v njivah, pa tudi na travniku nam naredi zanimarjeno drevvo mnogokrat več škode kot pa koristi. Sezimo enkrat po sredstvih, ki jih zahteva umna sadjereja, saj niso tako draga, da bi si jih ne mogli privoščiti. V sedanjem času se mnogo bolj spleča umno sadjarstvo, kot pa starokopitno in zanimarjeno.

Mlekarne, mleko in izdelki: Trg z mlekom in maslom se je v avgustu nekoliko izboljšal. To poznamo na ceni masla, ki se je dvignila — ne sicer mnogo, pa vendar. Maslo, ki se je nabralo po tržaških ledenicah v maju in juniju, gre polagoma na trg. Našemu maslu dela precej škode maslo iz Karnije in iz raznih drugih provinc in sicer s svojo nizko ceno. Drugod se prodaja maslo na debelo po 10 do 12 lir, pri nas pa po 15 do 16.50 lir. Seveda je kakovost našega masla mnogo boljša, zato najde odjemalce kljub svoji visoki ceni.

Zadružništvo

Poročilo predsednika o delovanju načelstva Zadružne zveze v Gorici v letu 1926. in 1927.

Zopet je minulo eno leto gospodarskega delovanja naše Zveze. Dolžni smo, da poročamo kot običajno občnemu zboru o glavnih momentih iz življenja naše Zveze v preteklem letu.

1. Nadzorovalna komisija.

Lansko leto so začeli neki italijanski listi gonjo proti Zvezi, češ da ni čisto gospodarska organizacija, ampak da dela med našim ljudstvom politično propa-

gando. Vsled te informacije je prejel višji inšpektor notranjega ministrstva komendator Tullio Carnevali naročilo, naj pregleda poslovanje naše Zveze. Revizija je trajala en mesec. Nam sicer ni bil sporočen uspeh te revizije, a posledica je bila, da je videmski prefekt imenoval v avgustu 1926. komisijo 5 oseb, ki naj bi poslovanje Zveze nadzorovala. Člani te komisije so: 1. Dr. Ivan Giordano, predsednik; 2. Prof. Feliks Cavalotti; 3. Cav. Bulfoni Cezar, ravnatelj »Banca d'Italia«; 4. Dr. Dettalmo Tonizzo; 5. Mozetič Mir-

ko, posestnik v Solkanu. Proti imenovanju komisije je Zveza vložila rekurz in sicer radi tega, ker je to imenovanje protizakonito prav z ozirom na kr. d. z dne 24. 1. 1924, št. 64, na katerega se prefekt sklicuje. Rekurz do danes ni rešen. Načelstvo je nadalje poslalo ministrskemu predsedniku in notranjemu ministru spomenico, v kateri je razložilo protizakonitost ukrepa glede komisije in da je z ozirom na popolnoma korektno poslovanje Zveze komisija nepotrebna, da celo škodljiva njenemu kreditu. Komisija je pooblastila prof. Cavalotti, da prisostvuje sejam načelstva. Natančno je pregledala dosedanje poslovanje Zveze in izjavila, da popolnoma odgovarja zakonskim predpisom in pravilom. Tako se je izkazalo, da so govornice o političnih tendencah oziroma o slabem gospodarskem položaju Zveze popolnoma neutemeljene. Nadzorovala nas je do konca januarja t. l.

2. Denarna kriza.

Vsled politike deflacije je nastala občutna kriza. Obtok denarja se je znatno skrčil. Reeskomptiranje menic je bilo popolnoma ustavljeno. Zveza je morala upoštevati te okolnosti. Nastalo je pomankanje razpoložljivega denarja radi neprestanih dvigov. Naše članice so potrebovale denar posebno radi posledic, ki jih je povzročila našemu ljudstvu splošna slaba letina in velikanska povodenj v naših gorah. Zato je že v septembru lanskega leta svetovala svojim članicam s kreditnim zadrugam s naj omejitvijo dovoljevanje posojil. Priznati moram, da so se članice zvesto držale tega nasveta in splošno po možnosti upoštevale težkoče, ki so nastale za Zvezo in njene članice. Denarna kriza traja še danes. Krepki disciplini naših zadrug se imamo zahvaliti, da smo težkoče do sedaj premagali, seveda ne brez žrtev in samozatajevanja. Trdno smo prepričani, da bodo naše zadruge tudi vnaprej upoštevale gospodarski položaj in skupno z Zvezo sodelovale pri delu za gospodarsko povzdigo našega ljudstva na zadružni podlagi.

3. Mlekarske zadruge.

Kljub gospodarski krizi je Zveza podpirala živinorejo oziroma mlekarstvo. Pri Zvezi je sedaj včlanjenih 73 mlekarskih zadrug. Mislim pa, da moramo stremiti za tem, da ta vrsta zadrug napreduje ne samo po številu, ampak tudi na znotraj intenzivno.

4. Tečaji za mlekarke zadruge.

Temelj poslovanja vsake mlekarke zadruge, je dobro knjigovodstvo. Zato je Zveza priredila letos dva knjigovodska tečaja, in sicer od 19. do 21. marca v Cerknem in od 23. do 25. marca v Idrskem.

5. Delo Zveze v prid mlekarstva.

Ko smo organizirali mlekarke zadruge, morali smo misliti na to, da organiziramo tudi trg za mlečne izdelke. Naravno ni trg za naše mlečne izdelke je Trst. Zato smo morali obračati svojo pozornost na ta trg. Ustanovili smo v Trstu poslovalnico, ki ji je bil eden glavnih namenov organizacija trga za naše mlečne izdelke. Naš glavni odjemalec so bile Delavske zadruge (Cooperative Operaie) v Trstu. Ob koncu lanskega leta so nam Del. zadruge stavile take pogoje za naše medsebojno poslovanje, da jih v interesu naših mlekarskih zadrug in Zveze same nismo mogli sprejeti. Zato smo morali iskati novih stikov. Seveda trdno pričakujemo tudi od naših mlekarskih zadrug, da nas bodo v tem našem delu podpirale in upoštevale težkoče, ki niso odvisne od naše volje, ampak so posledice položaja na tržaškem trgu. Zveza bo pri tem delu tudi vnaprej, kakor do sedaj imela vedno pred očmi ne svoj lastni interes, ampak skupni interes naših mlekarskih zadrug, kar je že tudi dokazala s svojim dosedanjim delovanjem na tem polju.

6. Davčne zadeve.

Ko je bil uveden italijanski davčni sistem, smo morali dati našim zadrugam navodila, kako naj ščitijo svoje opraviče

ne interese nasproti davčni oblasti. V tem oziru je Zveza izvršila veliko delo. Seznanili smo voditelje naših zadrug z novim postopanjem glede ugotovitve čistega dohodka in s pravnimi pripomočki proti neopravičenim ugotovitvam.

Omeniti moram v tem oziru postopanje davčnih uradov glede mlekarških zadrug. Davčni uradi so začeli določati čisti dohodek mlekarških zadrug v svrhu odmere davka na premoženo premoženje (ricchezza mobile) kar na črez, kakor se jim je zdelo. Brez kakega temelja so določili zadrugi čisti dohodek v gotovem znesku, ki naj služi kot podlaga za odmero davka.

Vsled raznih ukrepov Zveze je deželna komisija v Vidmu to postopanje razveljavila in naložila podrejenim davčnim uradom odmero davka na podlagi čistega dohodka, ki izhaja iz bilance.

7. Liktorsko posojilo

je podpisala Zveza v znesku L 10.000 upoštevajoč resno stremljenje vlade glede gospodarske povzdige države. Razložila je svojim članicam v posebni okrožnici pomen tega posojila in zakonske predpise in jih pozvala, naj po svojih premoženjskih razmerah podpišejo primerno svoto posojila. Naše članice so se častno odzvale temu vabilu.

8. Sindakato gibanje.

Kakor vam je znano, je naša država sklenila organizirati stanove v sindikalnih organizacijah. Zveza in njene kreditne članice so se včlanile v »Associazione Nazionale fra casse rurali ed enti ausiliari« v Rimu. Mlekarške in konsumne zadruge pa so pristopile k pristojnim sindakatom v Gorici.

9. Gospodarska izobrazba.

Za gospodarsko izobrazbo smo skrbeli z »Gospodarskim listom«, ki je redno prinašal primerne članke z ozirom na gospodarske potrebe našega kmeta. Tečaj za knjigovodstvo naših mlekarških

zadrug sem že omenil. Zveza bi bila še več storila, če bi ji bila dopuščala denar na sredstva, a naše uradništvo je vsled vedno novih predpisov, ki urejajo naše gospodarsko življenje tako zaposleno, da mu ni mogoče posvetiti svojih moči v večji meri gospodarski izobrazbi naših članic.

10. Zadruga disciplina.

Na splošno lahko rečem, da so se zadruge držale zadruga discipline. Resnici na ljubo pa moram vendar omeniti, da se je tu pa tam posamezna zadruga dala zapeljati od kakega kapitalističnega delničarja, ki ji je obljubil višjo obrestno mero. Take nedisciplinirane zadruge bi morale imeti pred očmi, da denar naložen pri takih kapitalističnih podjetjih ni nikakor tako varen, kakor če bi bil naložen pri Zvezi. Višja obrestna mera jim nikakor ne more nadomestiti varnosti, ki jim jo nudi naša zadruga organizacija. Opozarjamo take nedisciplinirane članice, ki so izgubile čut zadruga solidarnosti, da bo Zveza nasproti njim strogo izvajala načelo zadruga discipline. Take članice naj se zavedajo, da rušijo ne samo zadruga disciplino, ampak tudi skupnost našega gospodarstva.

11. Naši nasprotniki.

Žal so se tudi med našim ljudstvom našli ljudje, ki so začeli pravo gonjo proti dobremu imenu Zveze. Širili so govorice, da Zveza daje milijonske kredite brez kritja, da so ji zato imenovali nadzorovalno komisijo, da je pred konkurzom itd. Vsled teh in enakih popolnoma neutemeljenih govoric, smo bili prisiljeni nastopiti proti obrekovalcem sodnijsko pot. Na sodnji se je izkazalo, da so vse te govorice bile podlo obrekovanje. Zato so morali obrekovalci preklicati neresnične očitke. Najboljši dokaz, da je poslovanje Zveze vestno in pošteno, je dejstvo, da Zveza še danes krepko vodi naše zadruga ništvo po dobro načrtani poti svojih ustanoviteljev.

12. Pogled v bodočnost.

Težak je gospodarski položaj, v katerem se nahaja naš kmet. Slabe letine so občutno omajale gospodarstvo našega ljudstva. Lansko leto so se temu pridružile vremenske nezgode, ki so povzročile veliko škodo našim kmetijskim posestnikom. Veliko naših ljudi je prišlo do spoznanja, da jih naša zemlja ne more vzdrževati. Zato so se začeli izseljevati. K temu je znatno pripomoglo tudi pomanjkanje denarja vsled denarne krize.

Rešitev iz tega težkega položaja moramo iskati v našem združništvu. Prav v teh težkih časih je potrebna medsebojna ljubezen in naše združništvo ni nič drugega kot organizirana ljubezen do bliž-

njega. Prestali smo že težke čase! Z vajetnim delom na združnem polju smo premagali tudi težkoče današnjih dni. Kakor ste se prepričali iz mojega poročila, in kakor se boste še bolj prepričali iz nadaljnjih poročil današnjega občnega zbora, je naše združništvo zdravo in živavo. Preveva ga iskrena in dejanska ljubezen do šibkega v gospodarskem boju. Zato verujemo v zmago našega združništva. Naše marljivo in pošteno kmetijsko ljudstvo bo premagalo tudi današnjo težko gospodarsko krizo. Boj je težak! Zato se oklenimo še z večjo ljubeznijo, nesebičnostjo in požrtvovalnostjo naših združenj in njihove matice, naše Zvezne zveze.

Čebelarstvo

Fr. Donat Jug:

Oskrbovanje čebel v A.Ž. panjih.

III.

(Nadaljevanje.)

Naravna čebelna skrb za zimo.

Bog je obdaril čebele z mnogimi popolnejšimi čutili nego druge živali. Med drugimi imajo tudi to čutilo, da nabirajo živež ne le za vsakdanjo potrebo, ampak ga spravljajo tudi za zimo, ker čutijo, da pride zanje čas, ko jim ne bo mogoče izletavati v naravo ter bodo morale živeti le od letnih prihrankov.

Pri izročencu in pri takem panju, ki smo mu staro matico odvzeli, opazujemo, da med časom, ko se mu godni nova matica ter dokler se ne spraši in prične zalegati, nanašajo čebele nabrani med v medišče, v plodišču pa odlagajo samo obnožino. Že med tem časom se pojavlja pri njih naravna skrb za zimo, da odločujejo med od obnožine. In res, maja ali junija meseca, ako je paša dobra ter vreme ugodno, nabere največ medu močni in normalno razviti panji, torej baš

v času, ko v panju ni zalege. Čebele nanašajo v medišče z največjo marljivostjo med ter ga odlagajo v celice kar navskriž, kamorkoli katera more. Mlade in druge čebele pa, ki ne izletavajo na pašo, to tekočino zopet vsrkavajo in jo predelavajo (gosté). Tedaj šele dobi nanošeni nektar pravi duh in okus po medu ter postane trpežen, da se ne skvari. Čebele predelani med zopet odlagajo v celice in čakajo z njim še toliko časa, da preobilna voda izhlapi iz njega ter se zgosti. Nato ga šele prično znašati na stalno mesto in ga skrbno zadelajo z voščenimi pokrovc.

Marsikateri čebelar med tem časom večkrat poželjivo pogleda v medišče, koliko imajo čebele pokritega medu. Čebele pa pri tem opravilu prav nič ne mislijo na to, da delajo in se trudijo za čebelarja, pač pa zase in za svoje potomce, da bodo to skrbno spravljeno zalogo imele za zimo, dasi je šele mesec maj ali pa junij. Čebele so neutrudljive, ne poznajo nikakega lenarjenja, ampak če jim vreme dopušča, nosijo ven in ven, dokler je paše kaj. Ako je vreme ugodno in paša iz-

datna, zalije močno živahen panj v nekoliko tednih celo medišče do zadnje celice. Tedaj šele ima pravico čebelarjeva roka, da poseže vmes in naredi prostor za nadaljnjo bero. Zato ravnajo neusmiljeno in krivično tisti čebelarji, ki so tako nestrpni, da čebelam poberejo med, ko ga je komaj četrtno pokritega. Ne mudi se čebelam izprazniti medišča poprej, nego imajo dve tretjini ali pa vsaj nad polovico satja pokritega, posebno še v času, ko je plodišče prazno. Nikoli pa ne smemo čebelam vsega medu vzeti, posebno ne ob času, ko prične mlada matica zalegati. Zgodi se lahko, da se paša nenadno utrga in čebele ostanejo na »suhem«. Pri vsakem točenju pustimo vsakemu panju vsaj 5 kg medu. Ako ga ni v plodišču toliko, jim ga moramo pustiti pa v medišču.

Priprava za zimo.

Po rojilni dobi julija meseca se prične v panjih zimska doba. Ko je nova matica že zalegla nekaj satov, prične čebele donášati med in obnožino okoli gnezda v plodišču. V medišče pa ne donašajo več medu, razen ob izdatni paši (gozdni). Ako bi pa paša sploh prenehala, prenešajo še tisti odkriti med, kar ga je v medišču, v plodišče. Zadelanega ali pokritega medu se pa ne lotijo, razen v skrajni sili, ako bi jim primanjkovalo v plodišču hrane.

Čebelarjeva naloga je, da med tem časom panje opazuje, kako se razvijajo. Pregledati moramo zdaj pa zdaj tudi plodišča tistim panjem, ki so dobili to leto nove, mlade matice, ali pravilno zalegajo. Ako opazimo v kakem panju, da je kljub zadostni medeni zalogi le malo zalege in še ta raztresena po satju, potem matica ni dobra. Ta panj moramo »vzeti na piko« in ga v 14 dneh še enkrat pregledati. Pri opazovanju naj čebelar tudi pazi, da je v plodišču satje pravilno urejeno. V gnezdu mora biti samo čisto čebelno delo, ki je do tal izdelano. Ako opazi v kakem panju, da je mlada matica zastavila gnezdo bolj pri enem kraju, naj celo gnezdo toliko premakne, da bosta ob straneh po eden ali dva sata za med in obnožino.

Na podlagi opazovanj čebelar že lahko presodi, koliko panjev bo dobrih za pleme in katere bo treba podreti, oziroma združiti. Na te, ki jih misli zazimiti, mora sedaj obračati še večjo pozornost.

Združevanje čebelnih družin.

Ako čebelarimo že več let v A.ž. panjih ter jih imamo že večje število obljude, pa ob kaki slabi letini niso baš močni, si lahko pomagamo na tale način: V začetku avgusta meseca pregledamo še enkrat vse panje. Tisti, ki se nam zdi slab, ali pa tisti, katerega smo že pri prejšnjih opazovanjih zaradi kake napake »vzeli na piko«, združimo z onim panjem, ki ima sicer dobro matico, a je zaradi kakega drugega vzroka zaostal za drugimi. Lahko pa storimo tudi tako, da naredimo iz treh panjev dva. Vsakemu panju damo polovico zalege in ometamo z ostalega satja vsakemu polovico mladih čebel. V tem primeru moramo panjema iz previdnosti poprej matici ujeti in ju zapreti v matičnici. Čez 12 ur ju že lahko izpustimo.

Pri združevanju pa že lahko tistim panjem, ki jih mislimo zazimiti, izmenjamo slabejše sate in slabe matice z boljšimi. Če je mogoče, odstranimo izpraznjeni panj za nekaj dni ali pa ga s kako stvarjo pregrnemo, da se čebele, ki so iz njega izletavale, navadijo leteti v druge sosedne panje.

Zakaj moramo združevati že v začetku meseca avgusta?

Ako so panji zaradi slabe letine ali iz drugih vzrokov postali lahki, maloživalni, ali pa, če družine sploh niso bile močne zaradi slabega satja ali kake bolezni ali spričo napačnega ravnanja, je združevanje najboljše zdravilo za izboljšanje panjev na moči. V združenih panjih je tedaj več mladih čebel in zalege; od te si panji opomorejo do ajdove paše, ki jo lahko s pridom izrabijo. Matice v močno živalnih panjih tudi med ajdovo pašo še močno zalegajo. Potem imajo panji veliko mladice; zimo pa prebijejo le tiste čebele, ki so se izlegle v avgustu in

septembru mesecu. Ako bomo prezimili mnogo mladih čebel, se bodo panji spomladi, ako se ne primeri kaka izredna nesreča, mnogo hitreje razvijali.

Veliko žrtev mora doprinesti čebelar, ako mora baš pred ajdovo pašo kak panj proti svoji volji izprazniti zaradi združitve. A ta škoda je le navidezna, kajti ako zazimimo močne panje, dosežemo spomladi gotovo tolikšen uspeh, da bomo prazne panje zopet obljudili bodisi z narajenimi ali pa z naravnimi roji.

Sicer pa ni napačno, ako nimamo posebnih panjev, n. pr. eksportovcev, za pridelovanje satja, da vsako jesen nekaj panjev izpraznimo ter jih spomladi obljudimo z naravnimi roji na celih satnicah, da na ta način pridelujemo lepo novo satje za izmenjavo starega.

Združevanje družin jeseni po ajdovi paši pa je le prisiljeno delo, ki ne rodi zaželenega uspeha. To pa zato, ker so bili panji med ajdovo pašo preslabi na živalih ter niso nabrali zadosti živeža. Matice v slabih panjih pa tudi niso tako obilo zalegale. Tako nas zaloti čas zazimljenja brez zadostne zaloge in čebelne moči v panju.

Dokler bomo jeseni združevali lahke panje brez matic in zraven še krmili, toliko časa ni upanja, da bi spomladi pravčasno postali močni.

Ako združujemo in vse potrebno uredimo v panjih že pred ajdovo pašo, nimamo jeseni drugega posla, nego da jim uredimo zimsko zalogo. Ako je imajo preveč, jim jo odvezamo, ako pa premalo, jim jo dodamo. Ako je bila letina dobra, smo iztočili medišča že pred združenjem. Sedaj pa jim vzamemo samo toliko medu, kolikor ga imajo preveč. Pred zimo nas čaka le še delo: da izpraznimo medišča, panje zapažimo ter spravimo satje.

Kjer pa jesenske ajdove paše sploh ni, tam je pa itak treba, da združujemo panje in vse potrebno uredimo že meseca avgusta. Čebelarji, ki vozijo čebele drugam v ajdovo pašo, morajo čebelne družine že poprej združiti, ker slabičev ni vredno voziti v ajdovo pašo. Kadar je pa prav dobra čebelna letina, ni treba panjev združevati, ako smo pazili na to, da je imela matica v plodišču vedno dosti prostora za zaleganje. Ako nismo pazili na to, se lahko zgodi, da bo jeseni v panjih polno medu, pa malo mladih čebel. V tem primeru je tudi treba združevati, sicer bi zazimili na polnih satih malo čebel. Saj že star čebelarški pregovor pravi, da so po dobri čebelarški letini spomladi slabe čebele.

V prihodnji številki se pa pogovorimo o zimski zalogi.

Vprašanja in odgovori

Vprašanje št. 46: Pri nas je letos obilo češpelj in bodo gotovo cene zelo nizke. Ali bi lahko naredil iz njih pijačo? Pozizkusil sem lansko leto, pa mi je ostala motna. D. I. v P.

Odgovor: Češplje niso pripravne za naravno mošta. Izkoristiti jih morate na kak drugi način. Lahko jih posušite, ali pa naredite iz njih marmelado. Lepe, suhe češplje boste lahko dobro prodal, marmelada pa je dobra za domačo porabo.

Vprašanje št. 47: Kje je kaka dobra

italijanska nižja kmetijska šola? Lavrenčič Ivan, Podraga.

Odgovor: Najbližja kmetijska šola in mogoče tudi najbolj prikladna za naše razmere je v Pazinu v Istri. Njen učni program najdete v oktobri številki lanskega letnika. Če bi hotel imeti kaka pojasnila, obrnite se naravnost na: Ravnateljstvo praktične poljedelske šole Pisino, Istria.

Vprašanje št. 48: Letos mi je usahnilo v vinogradu več češnjevih dreves. Kaj je temu vzrok? I. Š. v B.

Odgovor: Mogoče imate češnje v težki in mokri zemlji, kjer jih je umorila zastajajoča voda. Lahko je pa tudi, da so napadene od takozvane »češnjeve kuge«, ki jo povzroča majhen hrošček z imenom *Scolytus* in ki se je v zadnjem času precej razširila v Brdih. Če imate češnje na mokrem svetu, morate z jarki odvesti odvišno vodo, sicer Vam ne bodo uspeli nikdar. Če pa jih je napadel gori imenovan črviček, ravnajte se po navodilih, ki jih opisuje dr. Vallig v notranjosti lista v članku: »Kuga na češnjah«.

Vprašanje št. 49: V velikem sodu sem imel več časa manjšo množino vina, ki se mi je skisalo. Kako naj popravim vino in kaj naj naredim s sodom, da bo poraben?

G. P. v J.

Odgovor: Če se Vam je vino že tako skisalo, da je tudi sod nakisan, bo pač edini izhod ta, da ga porabite za očet, posebno še z ozirom na to, da ga ni mnogo. Sod morate *takoj* zakuhati z vročo vodo in sodo in sicer večkrat zaporedoma v predsledkih. Nato ga operite s čisto vodo, osušite, zažveplajte in dobro zaprite.

Vprašanje št. 50: Čital sem v nekem

listu o uspehih gnojenja z električno, ki se je začelo uvajati tudi že na Koroškem. Ali mi lahko daste navodila, kako se gnoji z električno in ali se izplača tako gnojenje. D. I. Padež.

Odgovor: Radi primeroma visokih cen današnjega načina gnojenja z umetnimi gnojili so začeli stikati učenjaki za najrazličnejšimi sredstvi, ki bi to gnojenje popolnoma ali vsaj deloma nadomestila. Tako so videli, da se dajo doseči uspehi z električno, z radioaktivno zemljo in vodo, z ultravijoličastimi žarki in še raznimi drugimi sredstvi. Razen tega so iskali in našli tudi razna takozvana »dražila«, to so umetna gnojila, ki bi že v manjši meri vzbujala rastline k bujnejši rasti, na primer fluor. Vse omenjene iznajdbe pa se do danes v praksi niso moge razširiti, bodisi, da ne dajo dovolj uspehov, ali pa da za uporabo v velikem splošnem niso prilagodene. Z nekaterimi izmed njih se je delalo tudi velike goljufije, na primer z radioaktivno zemljo in zato niso našla odjemalcev.

Svetujemo Vam, da se oklenete umetnih gnojil, ki so v prometu, ker so za današnje razmere še vedno najboljše.

	Gospodarski drobiž in razno	
--	------------------------------------	--

Zakonodaja v mlekarstvu.

Kr. zakonski odlok od 15. oktobra 1925. št. 2033 in pripadajoči pravilnik od 1. julija 1926. št. 1361 bosta spremenjena, oziroma dopolnjena z novim odlokom, ki ga je pripravilo ministrstvo za narodno gospodarstvo.

Popravki so v glavnem sledeči:

1. Spremembe člena 80. so sledeče:

- a) polnomastni sir, če ne vsebuje manj kot 42% maščobe;
- b) posneti sir, če vsebuje manj kot 20% maščobe;
- c) polmastni ali polovično posneti sir,

če se giblje množina maščobe med obema zgoraj navedenima številka.

2. Člen 81. je spremenjen kot sledi: Označenje sira, o katerem govori odstavek b in c predhodnega člena, mora biti vpisano v računih, v trgovskih dokumentih, na vozniških listih in na pošiljkah. Če manjkajo predpisane označbe, se smatra, da je sir dan v promet kot polnomasten.

3. Popravljen je tudi odstavek o pristnosti masla in o margariniranih sirihi.

Verjetno je, da bo ta odlok, ki prinaša precej olajšav, sprejet v nespremenjeni obliki.

Davek na koze

je težko breme za nekatere kraje naših Gor, je pa tudi težko breme za ostalo Italijo. Avstrija, Švica, Čehoslovaška, Nemčija in razne druge države podpirajo to »kravico revnih krajev in revnih ljudi« z vso vnemo. Pred kratkim je bil v Freiburgu mednarodni kongres za širjenje in izboljšanje kozjega plemena. Udeležilo se ga je 12 držav, med njimi tudi Italija. Sedaj pa je prišel popolnoma v nasprotju s smernicami, ki jih je zastopal kongres, naenkrat — davek na koze. Stotisoči revnejših slojev Italije so se vprašali: kaj sedaj? Vprašal se je tudi kmetič v naših hribih. Sledile so interpelacije, prošnje in razpravljanja v časopisih, ki še sedaj niso ponehala. Vsi prizadeti želijo, da bi se vprašanje kozjereje proučilo do dna in potem šele naredil zaključek, ali naj se koza obdavi ali ne. To želimo tudi mi.

Znižana skočnina.

Kot je bilo že objavljeno v listih, je skočnina znižana za simodolsko pasmo od 40 lir na 30 lir, za sivo švicarsko pasmo od 25 lir na 20 lir, za beljansko pasmo od 25 lir na 15 lir.

Produkcija sintetičnega dušika v Nemčiji.

Nemčija je proizvedla l. 1913. 121.000 tonelat sintetičnega dušika, leta 1926. že 450.000. Od tega porabi doma za poljedelstvo 300.000 in za industrijo 20.000. Ostane ji toraj še 130.000 tonelat za izvoz.

130.000 tonelat dušika (ki ga Nemčija vsako leta izvažata) odgovarja 6.500.000 q amonijevega sulfata. Če pomislimo, da porabi Italija letno samo 2.000.000 q podobnih gnojil, vidimo, da ima pred sabo še precejšno pot na polju gospodarskega napredka.

Tečaj

za cepljenje sadnega drevja in trt v speče oko se je vršil dne 20. julija v deželni trtnici v Gorici, pod vodstvom Kmetijskega urada. Bil je dobro obiskan.

Stanje domačih živali v Franciji.

V letu 1926. so naštel na Francoskem: 2.893.960 konj, 184.810 mul, 263.630 oslov, 14.482.440 glav goveje živine, 10.775.260 ovc, 5.776.900 prašičev, 1.388.490 koz. Produkcija kravjega mleka se je cenila na 122 milijonov hektolitrov, od katerih se je porabilo 41.600.000 za izdelavo masla.

SEMENSKA PŠENICA. Lansko leto je nabavila Zadrúžna zveza v Gorici za svoje članice precejšno množino semenske pšenice raznih vrst, predvsem »Gentile rosso« in »Ardito«. Poročila o uspehih so zelo različna, mnogo bolj še, kot poročila o nemškem zgodnjem krompirju. Nekatere vrste pšenice so se obnesle v nekaterih krajih, druge v drugih. Želeti bi bilo, da se tista pšenica, ki je letos dobro uspela, ne porabi za mlin, ampak za seme. Tako se bo dobro seme najhitreje razširilo. Če take pšenice primanjkuje, naj jo dotičnik naroči tam, kjer lansko leto, da bo gotovo dobil isto vrsto in iz istega kraja. Naročila za semensko pšenico sprejema tudi Zadrúžna zveza v Gorici.

Ne odlašajte z naročili, ker se vam lahko zgodi, da pri poznem naročilu ne dobite več semena. Nihče se z njim ne bo preveč zalagal, ker je drago.

Jugoslovanski semenski krompir.

Zadrúžna zveza v Gorici je zopet vložila prošnjo za uvoz jugoslovanskega semenskega krompirja, ki se je v naših krajih najbolj obnesel.

Pozivljamo zadrúge, da nam že sedaj javijo, ali mislijo prihodnjo pomlad naročiti jugoslovanski semenski krompir in približno množino, ki jo bodo potrebovale za svoj kraj.

Zadrúžna zveza v Gorici.

Mirodilnica
(drogerija) „**DIANA**“

Gorica, Via Rastello št. 27

Na drobno

Na debelo

Zaloga

raznovrstnih kemičnih proizvodov
- medicinalnih zelišč - suhih in
oljnatih barv - firnežev - čopičev
- ščeti - toaletnega in navadnega
mila - čistil in pripomočkov za
vino - sirišča tekočega in v prahu
- bakrene in železne galice - žvepla
- čilskega solitra - zamaškov, cevi
in drugih izdelkov iz kavčuka itd.

Blago prvovrstno, cene zmerne,
postrežba točna in solidna, za kar
jamči in se priporoča

ANTON MERVIČ, lastnik.

Röntgenologični zavod

za zdravljenje in diagnostiko

primarija **Dr. A. DE FIORI**

V GORICI, CORSO VITT. EM. III. št. 14

SPREJEMA OD 9 - 12 IN 2 - 4

Tomaževo žlindro superfosfat kalijevo sol

in druga jesenska gnojila ima v zalogi

Zadružna zveza v Gorici

Naročajte

semensko pšenico
orehove tropine

Pošljite prednaročila za
jugoslovanski semenski
krompir!

Domača knjižnica.

Vsak umen gospodar si nakupi majhno
zbirko koristnih, dobrih knjig. Vsaka
hiša imej domačo knjižnico!

Gospodarske knjige:

Bellé: Sadjarstvo 430 strani s 165 slikami —
Humek: Praktični sadjar 410 strani s 116 sli-
kami — Humek: Domači vrt, 195 strani in s
71 slikami — Domači živinozdravnik —
Domači zdravnik — Nasveti za hišo in dom
Naše gobe — Reja domačih zajcev.

A. Pevc, mlekarski inštruktor: SIRARSTVO.
Obsega 286 strani, s 132 lepimi slikami. Mle-
karji, in odborniki mlekarskih zadrug, sezite
po njej Stane broš. 20 L, vezan 22 L.

Valjavec, Slovensko-italijanski slovar. 40.000
besed. Vezan 28.— lir.

Na prodaj v

Katoliški knjigarni v Gorici

Via Carducci 2 (Gosposka ulica)

Kodrič Angelj trgovina jestvin

Gorica, Via Morelli št. 4

priporoča cenj. odjemalcem iz mesta in dežele svojo trgovino in zalogo specerijskega in kolonjalnega blaga.

Za solidno in konkurenčno
postrežbo jamči!

Tomasetti Italico

Corso Verdi 31 (nasproti Trgovskemu domu)

Zaloga ročnih kovčkov, pletenih košev, listnic, ženskih torbic, kopit i. t. d. i. t. d.

izdeluje in popravlja.

Obiščite nas in primerjajte naše nizke cene — brez obveznosti nakupa.

Autocar

Impresa trasporti

s. a. g. l.

GORICA, Via Rismondo št. 8
Telefon inter. 303

Prevzame prevoz vsake vrste, posebno stavbenega lesa, katerisibodi dolžine tudi iz gozda.

Zaloga bencina
in petroleja

B. P.

Nadomestni deli „SAURER“

Masivni plašči za kolesa
tov. avtomobilov „HUTCHINSON“
s stiskalnico za pritrditev.

LA FONDIARIA

Zavarovalna družba proti požaru,
nezgodam, tatvini in za življenje.

Generalno zastopstvo v **GORICI**,
CORSO VITT. EMANUELE III., 20
Krajevna zastopstva v vseh občinah.

Lekarna Contin

Corso Verdi

nasproti mestnemu parku

Zaloga domačih in inozemskih zdravil. - Tovarna za cepivo vseh vrst. Posebnosti: Nutremina, močka za slabotne otroke, Roburol za odrastle, Sirup proti kašlju i. t. d.

Največji ponos gospodinje je lepo urejeno stanovanje

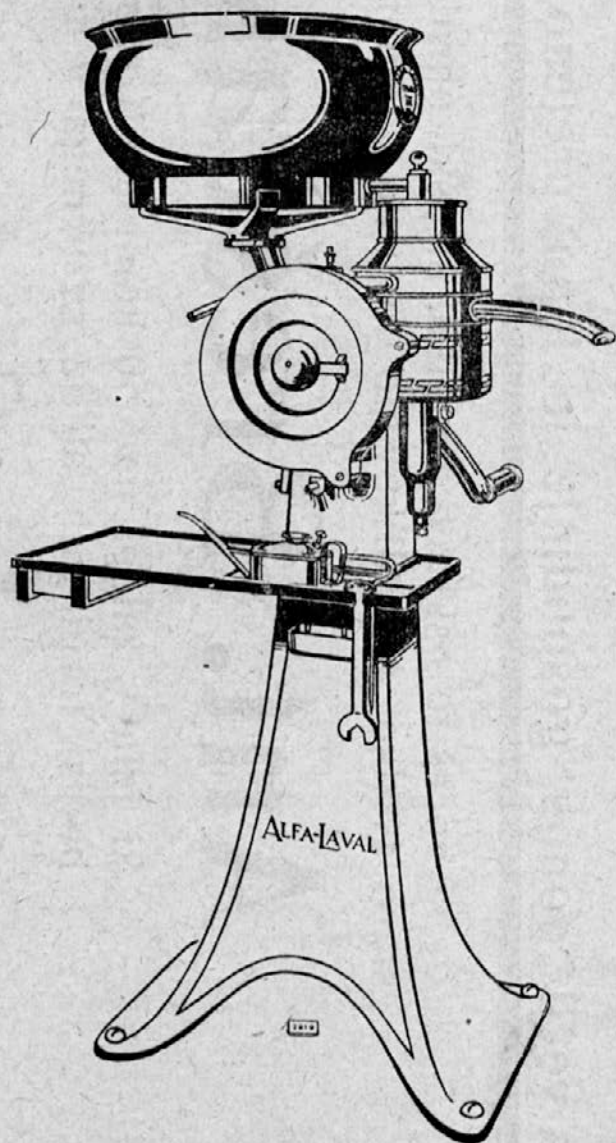
Če si hočeš to oskrbeti z malimi stroški, obrni se na staro tvrdko in odlikovano tovarno s pohištvom

Ant. Breščak,

ki ima v zalogi nad 50 kompletnih sob,
bodisi forniranih ali iz različnega lesu.

Gorica, Via Carducci 14.

POSNEMALNIK
„ALFA LAVAL“

EDINI
VAM ZAJAMČENO
POSNAME

MLEKO
IN
SIROTKO
POPOLNOMA ČISTO

SOC. ALFA LAVAL
MILANO (119)
VIA FARNETI 5,
(GIÀ VIA PONCHIELLI, 15)

ZASTOPNIK:
ZADRUŽNA ZVEZA
V ORICI
CORSO G. VERDI, 37